

Monumentnummer*: 506241

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 21
F 033 421 77 99
E info@cultureelerfgoed.nl

Status: rijksmonument
Inschrijving register*: 25 augustus 1998
Kadaster deel/nr: 6760/35

*Monumentnaam***

Schaphalsterzijl

Complexnummer

511175

Complexnaam

Winsumer- en Schaphalsterzijen

*Woonplaats**

Winsum

*Gemeente**

Het Hogeland

*Provincie**

Groningen

*Straat**

Schaphalsterzijl

*Nr**

4

*Toev.**

*Postcode**

9951 TW

*Woonplaats**

Winsum

Situering

Bij

Locatie

*Kadastrale gemeente**

WINSUM

*Sectie**

H

*Kad. object**

60

Appartement

Grondperceel

*Rijksmonumentomschrijving***

Omschrijving

SLUIZENCOMPLEX, de Winsumer- en Schaphalsterzijen genaamd, wat huidig aanzien betreft voornamelijk daterend uit 1917 en bestaande uit van west naar oost een keersluis, de Schaphalsterzijl genaamd, een middenkeersluis, de Nieuwe Sluis genaamd, en een tweede keersluis, de Winsumerzijl genaamd. De zuidelijke keersluis, de SCHAPHALSTERZIJL, heeft wanden die zijn opgemetseld van rode baksteen en deels gepleisterd zijn. De sluisdeur is een zogenaamde Stoney-schuif, bestaande uit een raamwerk van profielstaal bekleed met ijzeren platen dat door middel van een hefmechanisme omhoog wordt getrokken. Het hefmechanisme staat op een uit rode baksteen gemetselde overbouw van de sluis met smeedijzeren leuningstijlen; aan weerszijden van de sluis ligt een trap. Ten noorden van de Schaphalsterzijl ligt een middenkeersluis met schotbalkkering. De MIDDENKEERSLUIS bestaat uit twee pijlers opgemetseld van rode baksteen met aan de oost- en westkant driezijdige beëindigingen; op de hoeken natuurstenen elementen; in de gepleisterde wanden sponningen voor de schotbalken (die over de gehele

breedte van de opening liggen opgestapeld); leuningstijlen van smeedijzer; op het landhoofd staat een bedieningsmechanisme ten behoeve van de schotbalkkering. Ten noorden van schotbalkkering ligt de tweede keersluis, de WINSUMERZIJL. De noordelijke keersluis is hetzelfde als de zuidelijke, maar de helft breder. Op het oostelijk gedeelte van het noordelijke landhoofd staat een ijzeren paal met ijzeren schild met het wapen van het waterschap Hunsingo; in noordoostelijke wand van dit landhoofd is een natuurstenen gedenksteen ingemetseld met gedeeltelijk onleesbaar opschrift: 'Deze drie sluizen zijn droog gemaakt, hersteld, van schuiven en nieuwe deuren voorzien in de jaren-1917' gevolgd door de namen van de bestuursleden van het waterschap Hunsingo. Over het sluizencomplex loopt aan de oostzijde een weg met een in 1963 aangebracht wegdek met over de twee keersluizen en de middenkeersluis een vaste brug met smeedijzeren leuningstijlen.

Waardering

Sluizencomplex, de Winsumer- en Schaphalsterzijlen genaamd, oorspronkelijk daterend uit respectievelijk 1459 en 1636 en vernieuwd in 1790, 1890 en 1917 van algemeen belang:

- als voorbeeld van een sluizencomplex uit het begin van de 20ste eeuw;
- als onderdeel van de waterhuishouding van het Reitdiep in Groningen;
- vanwege de bijzondere samenstelling van het complex;
- vanwege de hoge mate van gaafheid van het object;
- vanwege de functionele en ruimtelijke relatie met de andere onderdelen van het complex.

Hoofdcategorie

Weg- en waterbouwkundige werken

Subcategorie

Waterkering en -doorlaat

Functie

Sluis